

N:o 135.

Af Herr A. P. Lind: Angående disposition af vissa inom Göteborgs stift belägna, såsom enkesäten åt kyrkoherdars enkors anslagna löningsboställen.

Genom Konung Fredrik III:s i Danmark bref af den 29 Augusti 1648 beständes, att löningsboställen, anslagna åt kyrkoherdarne i Bohus län, skulle utgöra enkesäten för kyrkoherdarnes enkors, och genom Kongl. resolutioner den 11 Augusti 1756 (för Halland) samt den 30 September 1761 (för Domprosteriet och Marks kontrakt af Göteborgs stift) meddelades fastställelse å öfverenskommelser, ingångna af kyrkoherdarne i dessa delar af sagda stift, derom, att dem anslagna löningsboställen af sagda natur skulle till enkesäten åt deras enkors användas, dock att, der enka ej finnes, kyrkoherden skulle ega sjelf sitt löningsboställe disponera.

Ifrågavarande hemman bebos numera icke af kyrkoherdeenkor, utan äro antingen utarrenderade af dem sjelfva för deras lifstid eller äro och komma enligt Kongl. brefvet den 9 September 1873 att på längre tid och i föreskrifven ordning utarrenderas.

Denna angelägenhet rör uteslutande Göteborgs stift, ty i intet annat stift finnes enkesäte, tillkommet genom upplåtelse från kronan, — och då de få enkesäten, hvilka inom ett eller annat af de öfriga stiftet finnas, äro bildade medelst enskildes donationer, kan det icke blifva fråga om att ingripa i de föreskrifter, hvilka äro gifna genom donationshandlingarne.

Då nu en ny reglering af presterskapets aföning är af Kongl. Maj:t fastställd för hela Göteborgs stift och löneregleringen öfverallt är vorden verkställd, utan att dervid tagits i beräkning någon inkomst från enkesätena, så, enär vid regleringen tagits hänsyn till att söka bereda presterskapet anständig bergning, hvilket ändamål jag också vågar tro

vara i rikt mått vunnet, hvad kyrkoherdarne angår, synes det mig icke vara i sin ordning, att dessa embetsmän skulle derutöfver i visst fall, nemligen då enka ej finnes efter föregående kyrkoherdar i pastoratet — ega uppbära inkomster af enkesäten. Det synes mig icke heller vara med billighet och rättvisa öfverensstämmande, att komministrarne — de *efter* första inrättandet af enkesätena tillkomne prestmännen — äfvensom obefordrade prester skola helt och hållet vara i saknad af understöd för sina enkor från enkesätena. Obestridligt måste vara, att dessa prestmäns enkor borde hafva företräde till understöd från enkesätena framför kyrkoherdarnes, ty de äro vid mannens död merendels utfattiga, då deremot de senare vanligtvis äro i goda betryggande omständigheter. Icke heller ligger någon rättvisa deri, att — såsom nu tillgår t. ex. i de pastorat, hvarinom det finnas flera enkor efter kyrkoherdar, — inkomsterna af enkesätet tillfalla endast den först aflidne kyrkoherdens enka, utan afseende på ålder eller behof hos de andra.

Af ett aktadt lekmannaombud vid de 2:ne nästföregående kyrkomötena har frågan framlagts i någorlunda lika syfte, som det förslag, jag här går att afgifva, men ej vunnit förtjenadt afseende. Och hoppas jag, att Riksdagen skall med större tillmötesgående och nit söka rätta det oegentliga och orimliga förhållande, jag nu påpekat, samt förden skull låta frågan röna ett bättre öde, än hvad den gjorde hos kyrkomötet; hemställande jag därför vördsamt,

att Riksdagen för sin del täcktes besluta:

dels att, då numera presterskapets inom Göteborgs stift lönereglering är verkställd, och dervid intet afseende tagits till de tillfälliga inkomster, hvilka här flyta från lediga eller utarrenderade enkesäten inom stiftet, dessa inkomster — med de nuvarande innehafvares rätt oförkränt — böra fördelas mellan samtliga stiftet tillhörande prestenkor, hvilka dock till följd häraf icke böra eller kunna förlora deras pensionsrätt i presterskapets allmänna enke- och pupillkassa;

dels att, på samma gång Riksdagen ett sådant sitt beslut hos Kongl. Maj:t anmäler, Riksdagen gör underdanig anhållan, ej mindre, att Kongl. Maj:t hädanefter vid utnämmande af kyrkoherdar i Göteborgs stift måtte stadga, det den utnämnde skall åtnöjas med den förändring i afseende på inkomster från enkesäte, som Kongl. Maj:t kan framdeles föreskrifva, än äfven att

Kongl. Maj:t täcktes genom nådigt bref till Domkapitlet i Göteborg anbefalla Domkapitlet att vid utfärdande af fullmakter eller constitutorial åt pastorerna i sådana pastorat, der Kongl. Maj:t saknar utnämningsrätt, göra enahanda förbehåll;

dels ock slutligen att, i den händelse en närmare utredning af frågan anses af Kongl. Maj:t nödig, det täcktes Kongl. Maj:t föreskrifva vidtagandet af en dylik åtgärd och derefter till Riksdagen i ämnet inkomma med proposition.

Om remiss till vederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 29 Januari 1885.

A. P. Lind.
